

**GHEORGHE PÎRVU
RAMONA COSTINA PÎRVU**

MICROECONOMIE

MANUAL UNIVERSITAR

EDIȚIA A II-A

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2011**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. DUMITRU CIUCUR – A.S.E. BUCUREȘTI

Prof.univ.dr.CONSTANTIN POPESCU – A.S.E. BUCUREȘTI

Copyright © 2011 Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PÎRVU, GHEORGHE

Microeconomie / Gheorghe Pîrvu, Ramona Costina Pîrvu.

- Craiova : Universitaria, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-606-14-0220-5

I. Pîrvu, Ramona Costina

33

Tehnoredactare computerizată:

DANIELA MATEESCU

Apărut: 2011

TIPOGRAFIA UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA

Str. Brestei, nr. 156A, Craiova, Dolj, România

Tel.: +40 251 598054

Tipărit în România

SECȚIUNEA I

BAZELE TEORTICE ALE ECONOMIEI

CAPITOLUL I

ECONOMIA – FORMĂ A ACȚIUNII UMANE

1.1. Activitatea economică

1.2. Nevoile (trebuințele) economice

1.3. Interesele economice

1.4. Resursele economice

1.5. Producția, repartiția, schimbul și consumul

1.1. Activitatea economică

Societatea omenească s-a constituit, a existat și există datorită activității oamenilor. Activitatea economică este înainte de toate o activitate umană. Privită ca activitate umană, activitatea economică este o activitate socială. Prin activitatea lor, oamenii își făuresc propria existență, transformă natura în conformitate cu interesele pe care le au, producând cele necesare traiului, se transformă pe ei însuși, transformă societatea în ansamblul ei. Prin activitatea desfășurată oamenii se raportează atât la mediul înconjurător, la natură cât și unii la alții. Prin activitatea desfășurată ei își produc și reproduc propria lor viață și existență.

*Activit. econom.
Activit. umană
Activit. socială*

Acțiunea umană este **individuală** prin scopul urmărit și prin specificul efortului depus de fiecare individ și **socială** prin unitatea țărilor oamenilor de a trăi și de a construi proiecte comune de viață. Din dublul caracter al activității umane,

*Caracterul
individ. și
social al activ.
umane*

Responsabilit. individuală și socială a activ. umane

individuală și socială, rezultă două categorii de responsabilități ale activității umane: **responsabilitatea individuală** care constă în libertatea fiecărui individ de a alege ce trebuie făcut pentru asigurarea propriului mod de viață și o **responsabilitate socială** ce reflectă modul în care libertățile individuale ale membrilor societății se interconstruiesc și sunt compatibile în timp și spațiu, făcând ca viața pe care o trăim să fie normală din punctul de vedere natural-social, atât pentru fiecare individ, cât și pentru sociogrupul din care facem parte¹.

Munca, esența activit. umane

Activitatea umană presupune muncă, munca îl delimitează pe om ca specie, reprezentând esența activității depuse de acesta. Ea pune în evidență latura practică a activității umane, respectiv trecerea de la activități instinctuale de viață la forme calitativ superioare, în care activitățile teoretice sunt separate de activitățile practice.

Caract. practic al activit. umane

Activitatea practică reprezintă un raport între om și natură în care oamenii adaptează, transformă, obțin și schimbă bunurile necesare satisfacerii trebuințelor. **Activitatea teoretică** urmărește descoperirea și formularea unor teorii cu privire la legile universului și lumii în care trăim, pe care să le folosim pentru a obține cele necesare existenței.

Caracterul teoretic al activ. umane

Energie fiz. și energie intelectuală

Semnul **distinctiv** principal al activității practice îl constituie **energia fizică** în timp ce semnul distinctiv al activității teoretice îl constituie **energia intelectuală, nervoasă**. În primul gen de activități omul, cu ajutorul mijloacelor de muncă acționează asupra obiectivelor materiale și rezultatul obținut

¹ D.Ciucur, I.Gavrilă. C.Popescu, **Economie**, Ediția a II-a, Editura Economică, București 2001, p.52.

este un produs material. În cazul activității teoretice consumul de energie intelectuală are drept rezultat un produs spiritual - cunoștințe noi, formarea de noi concepte, descoperirea de principii și legi noi etc.

Toate acestea creează impresia că activitatea practică (materială) ar fi numai o activitate fizică, iar cea teoretică numai o activitate intelectuală. Această impresie a fost consolidată de apariția în societate a diviziunii oamenilor, în oameni ai muncii fizice și oameni ai muncii intelectuale. În realitate fiecare om cheltuiește în activitatea pe care o prestează atât energie fizică cât și energie intelectuală. El lucrează atât cu mâinile cât și cu capul.

Consumul concomitent de energie fizică și intelectuală

Activitatea economică este o formă specifică a activității practice, urmărind realizarea unor scopuri precise, și anume satisfacerea nevoilor de consum ale oamenilor. Ea reflectă efortul conștient al oamenilor de a atrage și utiliza resursele economice, acele elemente și premise ale acțiunii practice, în vederea producerii, repartiției, schimbului și consumului de bunuri și servicii corespunzător nevoilor și intereselor oamenilor².

Definiția activității economice

Activitatea economică se caracterizează prin faptul că ***are sens, respectiv ea are o finalitate***, ceea ce înseamnă că este îndreptată spre satisfacerea nevoilor și intereselor economice ale oamenilor. Prin aceasta, ea este suportul existenței și dezvoltării societății. Sensul activității economice se întemeiază, pe de o parte, pe interdependența materială dintre om, societate și natură, iar pe de altă parte, pe conștiința pe care o au oamenii că, acționând asupra naturii, își pot satisface nevoile și

Finalitatea, sensul activității economice

² Gheorghe Crețoiu, Viorel Cornescu, Ion Bucur, ***Economie***, Editura ALL BECK, 2003, p.42.

*Latura obiectivă
a activit. econ.*

*Latura subiec-
tivă a activit.
econ.*

*Caract. crea-
tor al activit.
economice*

*Gruparea
activit. econ.*

*Scopul activ.
econ.*

intersele lor, își pot asigura și îmbunătăți existența. Deci, sensul activității economice pune în evidență atât **latura obiectivă**, cât și **latura subiectivă** a acesteia. Cu alte cuvinte, latura obiectivă reflectă realitatea dintre existența socială și natură, în timp ce latura subiectivă cuprinde conștientizarea de către oameni a activităților economice, a faptului că fără a produce nu pot exista.

Activitatea economică sub forma activității practice este o **activitate creatoare**, ea se desfășură atât pe baza cunoașterii naturii, a legilor acesteia de către om, cât și pe baza punerii în valoare a potențialului creativ al omului de a transforma natura, de a folosi legile acesteia în interesul lui, de a crea instrumente și mijloace de acțiune cât mai eficiente etc.

Activitatea economică **este amplă și diversificată**. Drept urmare, activitățile economice se pot grupa după specificul lor în: **activități de producție, de repartiție, de schimb, de consum, de cercetare științifică etc.** Separarea lor pe genuri mari de activități, ca și în cadrul fiecărui gen pe diferite categorii de activități se datorează existenței și adâncirii diviziunii sociale a muncii. Diviziunea socială a muncii este un proces obiectiv și permanent de desprindere, diferențiere și separare a diferitelor categorii de muncă din ansamblul muncii sociale și fixarea acestora ca activități specializate de sine stătătoare.

1.2. Nevoile (trebuințele) economice

Activitatea economică, privită ca activitate practică are ca principal scop satisfacerea nevoilor (trebuinelor) oamenilor. Nevoile umane constituie

punctul de pornire, impulsul oricărei activități umane.

Nevoile umane reprezintă un șir nesfârșit de cerințe obiectiv necesare vieții umane, ale existenței și dezvoltării purtătorilor lor – oamenii, grupurile sociale, statele, națiunile, societatea în ansamblul ei.

*Definiția
nevoilor
umane*

Nevoile umane **constituie motorul întregii activități economice** și punctul de plecare al oricărei științe economice. Odată apărute, nevoile umane dobândesc o anumită **autonomie și independență**. Totodată, ele ocupă un anumit **loc** în structura societății și îndeplinesc un anumit **rol** în cadrul sistemului economic.

*Nevoile, moto-
rul activit. econ.*

*Autonomia
nevoilor*

*Locul și rolul
nevoilor*

Satisfacerea nevoilor generează statornicirea simultană a două feluri de relații: a) relații dintre om și natură și b) relații între oameni. Ambele genuri de relații au ca punct de plecare satisfacerea trebuințelor.

Nevoile umane se diversifică și se amplifică continuu, pe măsură ce se creează posibilități mai mari de satisfacere a acestora. Satisfacerea unor nevoi generează apariția altora. Acest fapt pune în evidență **caracterul dinamic** al nevoilor, înmulțirea și diversificarea lor pe măsura dezvoltării societății.

*Caract. dina-
mic al nevoilor*

Nevoile umane au o **latură obiectivă și o alta subiectivă**. **Latura obiectivă** se referă la conștientizarea acestora de către oameni și la corelarea acestora cu posibilitățile materiale ale societății și ale fiecărui individ. **Latura subiectivă a nevoilor pune în evidență dorințele oamenilor**, de multe ori necorelate cu posibilitățile efective de acoperire a lor. Multe dintre ele, datorită acestui fapt, rămân simple doleanțe, nevoi nesatisfăcute.

*Laturile obiec-
tivă și subiec-
tivă ale ne-
voilor*

*Sist. nevoi-
lor umane*

Nevoile umane, privite în interacțiunea lor, formează un **sistem integrat de nevoi**, în cadrul căruia acestea sunt grupate și ordonate după anumite criterii:

a. după **natura** lor există nevoi naturale (biologice sau fiziologice), sociale, spiritual-psihologice;

b. în raport de **subiecții purtători**, există nevoi individuale, de grup, ale societății;

c. în raport de **ciclul activității umane**, nevoile sunt: zilnice, săptămânale, lunare etc.;

d. după **natura bunurilor cu care** sunt satisfăcute nevoile există: nevoi satisfăcute cu bunuri materiale și nevoi care se satisfac cu servicii;

e. după **durata și momentul manifestării lor**, nevoile sunt: curente, periodice, rare, singulare;

f. după **natura sursei de formare**, nevoile pot fi: fiziologice, familiare, culturale etc.

Mișcarea sistemului de nevoi se realizează pe baza unor reguli, principii sau legități, dintre care mai importante sunt:

*Principiile
mișcării
sistemului
de nevoi*

a. **interacțiunea nevoilor** este expresia pluralismului acestora și a dorințelor mereu mai numeroase ale indivizilor sub impulsul dezvoltării economice;

b. **elasticitatea nevoilor** este expresia modificării acestora ca rezultat al satisfacerii într-o măsură mai mare sau mai mică, modificându-se intensitatea manifestării nevoilor;

c. **substituirea nevoilor** este expresia complementarității și concurenței lor, fapt ce înseamnă că o trebuință poate suprima manifestarea alteia sau o poate înlocui. Substituirea nevoilor nu trebuie confundată cu substituirea bunurilor folosite pentru satisfacerea lor;

d. **creșterea și diversificarea nevoilor**, expresii ale evoluției omului și ale dezvoltării economico-sociale.

Nevoile umane, prin specificul și mai ales prin modul lor de manifestare, se caracterizează printr-o serie de **trăsături**:

a. sunt **nelimitate ca număr**;

b. sunt **limitate în capacitate, respectiv în volum** însemnând că fiecare nevoie, în procesul satisfacerii sale, atinge, la un moment dat, un prag de saturație;

*Trăsăturile
sist. de
nevoi*

c. sunt **concurrente**, adică unele nevoi se extind în detrimentul altora;

d. sunt **complementare**, în sensul că satisfacerea unei nevoi atrage necesitatea satisfacerii altor nevoi;

e. sunt **multiple și diverse**;

f. sunt **condiționate**, atât subiectiv, cât și obiectiv.

În concluzie, putem aprecia că nevoile umane îndeplinesc **un rol esențial în viața economică, și** anume:

1. **punct de pornire**, cauză inițială, fundamentală, sau forță motrice a activității economice;

*Rolul îndepl.
de nevoi în
viața econ.*

2. **punct final** al acțiunii oamenilor asupra naturii;

3. **factor de legătură** a fazelor procesului reproducerii sociale;

4. **element de bază** pe care se fundamentează mecanismele pieței.

1.3. Interesele economice

*Definirea
intereselor
economice*

Nevoile oamenilor sunt organice legate de interesele economice. Ele se manifestă prin interesele economice. În sens larg **interesul** exprimă o formă de conștientizare a nevoilor, trebuințelor oamenilor. **Interesele economice pot fi definite în modul cel mai general drept forma de manifestare a trebuințelor economice.**

*Purtătorii
intereselor
economice*

Purtătorii intereselor economice sunt **indivizii** - pentru satisfacerea trebuințelor de viață economico-socială, **sociogrupurile** - pentru satisfacerea trebuințelor specifice ce le motivează acțiunea umană comună, **națiunea**, pentru satisfacerea intereselor generale legate de desfășurarea vieții în pace, prosperitate, justiție socială și toleranță; **comunitățile economice internaționale** - legate de unitatea intereselor ce le asigură coeziunea și stabilitatea etc.

*Cunoașterea
intereselor
economice*

O importanță deosebită o are **cunoașterea intereselor economice și** a raporturilor dintre ele pentru punerea în funcțiune a activității oamenilor, pentru armonizarea lor, folosind cele mai adecvate pârghii economico-financiare.

Clasificarea intereselor se poate realiza în raport de anumite criterii astfel:

*Criteriile
clasificării
intereselor
economice*

1. Din punctul de vedere al **purtătorilor intereselor** se disting: **interese individuale (personale)**, se manifestă la nivelul fiecărui individ, în legătură cu satisfacerea nevoilor de viață și activitate; **interese de grup**, ce exprimă mobiluri comune generate de satisfacerea nevoilor de viață și muncă la nivel de sociogrup (familie, firmă, localitate etc.); **interese generale**, determinate de

mobilități comune ale vieții și activității oamenilor constituite în națiuni și popoare; **interese economice internaționale**, determinate de mobilități comune rezultate din integrarea comună a activității (ex. Uniunea Europeană); **interese economice mondiale sau planetare**.

2. În raport cu **natura trebuțelor** pe care le exprimă, interesele pot fi; **economice, sociale, politice, religioase** etc.

3. După **intensitatea nevoilor satisfăcute în timp**, interesele pot fi: **imediate** (curente), **pe termen mijlociu și pe termen lung** sau de perspectivă.

4. După **rolul pe care îl îndeplinesc** în viața economică a societății se disting: **interese fundamentale, interese nefundamentale** (derivate);

5. După **caracterul legăturii lor cu purtătorii intereselor** distingem interese directe (nemijlocite) și interese indirecte (mijlocite);

6. După **spațiul de manifestare a nevoilor, deosebim interese locale, regionale, naționale, internaționale, mondiale**, la scara întregii planete.

Fiecare agent economic, fiecare purtător de interese economice acționează pentru realizarea propriilor sale interese. Natura diferită a intereselor generează o adevărată luptă de **concurență**. Deosebirea dintre interese pot îmbrăca și îmbracă forma contradicțiilor, a opoziției dintre purtătorii lor. Pe o anumită treaptă a agravării lor contradicțiile dintre interese se transformă în conflict între diferiții lor purtători.

Concurența, contradicția dintre interesele econ.

1.4. Resursele economice

Atragerea și folosirea resurselor

Nevoile declanșează acțiunea umană, care, pentru a se desfășura, presupune atragerea și folosirea resurselor pentru producerea bunurilor și serviciilor. Orice activitate umană presupune utilizarea unor resurse specifice, în cantități diferite și de calitate corespunzătoare.

Definirea resurselor economice

Resursele economice sunt reprezentate de toate elementele pe care omul le poate folosi în activitatea sa pentru a obține bunuri și servicii necesare satisfacerii nevoilor sale.

Resurse primare

În cadrul resurselor pe care omul le poate folosi pentru a-și satisface trebuințele de viață, mediul natural reprezintă cel dintâi izvor. Resursele naturale, care provin din acest izvor, împreună cu cele demografice formează **resursele originare sau primare**. Omul, în cadrul activității sale desprinde resursele naturale din mediul lor și produce bunurile cunoscute sub denumirea de **resurse derivate**, (echipamente, utilaje, instalații, stocuri de materii prime, combustibil etc.). Împărțirea în resurse primare și resurse derivate se face în raport de **sursa de proveniență**.

Resurse derivate

Resurse materiale

După natura lor, resursele se grupează în resurse materiale, resurse umane, resurse financiare și resurse informaționale. **Resursele materiale** includ resursele naturale (primare) și resursele materiale derivate (echipamente de producție, stocuri de materii prime etc.). **Resursele umane** cuprind oamenii cu capacitatea lor fizică, biologică, profesional-intelectuală și educațională, în măsură să fie disponibili pentru activitățile pe care urmează să le desfășoare. **Resursele financiare** cuprind

Resurse umane

Resurse financ.